

התפתחויות כלכליות במשק¹

התוצר ושימושי

ברבע האחרון של 2010 הואץ קצב צמיחת התוצר המקומי הגולמי ל- 7.7% בחישוב שנתי², לאחר עלייה של 4.6% ברבע השלישי של 2010. התוצר לנפש, המשקף את רמת החיים בישראל, עלה בקצב מואץ של 5.5% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 2.6% ברבע הקודם. בדומה, הואץ גם קצב צמיחת התוצר העסקי ל- 9.1% (4.8% ברבע קודם).

ההאצה בקצב התרחבות הביקושים נגזרה בעיקרה מהאצת הגידול בצריכה הפרטית וביצוא הסחורות והשירותים, זאת לצד המשך הגידול המהיר בנכסים קבועים.

ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ברבע האחרון של 2010 ב- 8% (5.8% בצריכה לנפש). עיקר הגידול (כ- 56% ממנו) נגזר מגידול חד בצריכה הפרטית השוטפת (4.9%), והיתר נגזר מגידול חד (של 38%) בצריכת מוצרים בני קיימא (בעיקר גידול חד ברכישת כלי רכב).

יצוא הסחורות והשירותים עלה בשיעור שנתי של 10.4% ברבע האחרון של 2010, כאשר כל הגידול נבע מצמיחתו המהירה (18.7%) של יצוא השירותים בעוד יצוא הסחורות ירד בשיעור שנתי של 2.5%, לאחר ירידה של 3.9% ברבע הקודם. הירידה ביצוא הסחורות ללא יהלומים הייתה חדה עוד יותר (-8.6%), לאחר 4% ברבע הקודם. מרבית הירידה ביצוא הסחורות נגזרה מהירידה החדה ביצוא התעשייתי: ירידה של 8.7% ברבע האחרון של 2010, לאחר ירידה של 2.7% ברבע הקודם.

ההשקעה בנכסים קבועים צמחה בשיעור שנתי של 15.7%, כאשר גידול בולט נרשם בהשקעות במכונות ובציוד (גידול של 63%, בהמשך ל- 23% ברבע קודם), לצד גידול חד בהשקעה בנכסים לא מוחשיים ובכלי תחבורה יבשתיים למגזר העסקי. בנוסף, חל גידול של כ- 9% בבניה הפרטית למגורים.

ההוצאה לצריכה ציבורית עלתה בשיעור מתון יחסית ליתר השימושים: 6.6% במונחים שנתיים.

יותר מ- 40% מהגידול בביקושים בסוף 2010 סופק ע"י הגידול ביבוא, שעלה ברבע האחרון (ללא יבוא ביטחוני) בשיעור של 12.7%. עובדה זו נובעת מכך שחלק נכבד מהגידול הינו בתחומים עתירי יבוא, כגון השקעה במכונות ומכונות אחרות וצריכת מוצרים בני קיימא.

בסיכום שנת 2010, עלה התמ"ג ב- 4.6% לאחר עלייה מתונה, של 0.8%, בשנה שעברה. התוצר העסקי עלה ב- 5.3% (ענף התעשייה - 7.6%) לאחר יציבות (0.1%) ב- 2009. הגידול בביקושים נגזר בעיקר מעלייה מחודשת ביצוא הסחורות והשירותים (13.6%), לצד האצה בקצב גידול ההוצאה לצריכה פרטית (4.9%) וגידול מחודש בהשקעה בנכסים קבועים (12.4%). כמחצית (51%) מהגידול בביקושים בשנת 2010 סופק ע"י הגידול ביבוא, למעט יבוא ביטחוני, שעלה ב- 9.2%.

הזינוק בביקושים בשנת 2010 הינו פרי הגידול המהיר ביצוא הסחורות שנרשם בשלב ההתאוששות מהמשבר ועד אמצע 2010 (היצוא התעשייתי צמח ריאלי בין Q2/09 ל- Q2/10 ב- 27% וסך יצוא הסחורות צמח בכ- 31%). גידול מהיר זה ביצוא הסחורות עד אמצע 2010 הוא שאפשר לחברות לשחרר תוכניות השקעה ולהוציאן לפועל, לקלוט עובדים נוספים ולהעלות שכר. זאת, לצד הגידול בערך הנכסים הפיננסיים של משקי הבית והריבית הנמוכה, שנתנו רוח גבית להרחבת הצריכה הן השוטפת והן של מוצרים בני קיימא.

אולם צמיחה זו לא תוכל להימשך לאורך זמן, לנוכח הנסיגה ביצוא התעשייתי במחצית השנייה של השנה. אמנם, בשלב הזה התמזל מזלו של המשק, ובמקביל לנסיגה ביצוא התעשייתי, החלה התאוששות משמעותית ביצוא השירותים (בעיקר בתיירות וביצוא השירותים העסקיים כגון תוכנה).

הנסיגה ביצוא התעשייתי במהלך המחצית השנייה של 2010, נגזרה בעיקר מהפגיעה בכושר התחרות, אשר מתחזקת מדי יום לנוכח הייסוף הגובר. שחיקה זו בכושר התחרות מאיימת גם על צמיחתו של יצוא השירותים.

¹ סקירה זו מבוססת ברובה על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבודים והערכות של המחלקה למחקר כלכלי.
² במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת עונתיות.

ברבע האחרון של 2010 – האצה בקצב צמיחת התוצר

האצת הביקושים נגזרה בעיקר מהאצת הגידול בצריכה הפרטית וביצוא השירותים, לצד המשך הגידול המהיר בהשקעות

יותר מ- 40% מהגידול בביקושים בסוף 2010 סופק ע"י היבוא

בסיכום 2010: עלה התוצר ב- 4.6%

הזינוק בביקושים בשנת 2010 הינו פרי הגידול המהיר ביצוא הסחורות עד אמצע 2010 – בשלב ההתאוששות מהמשבר

הנסיגה ביצוא התעשייתי במחצית השנייה של 2010, נגזרה בעיקר מהפגיעה בכושר התחרות

לאורך זמן, לא יוכל המשק הישראלי להמשיך ולצמוח רק על בסיס ביקושים מקומיים. למעט ענף הבינוי, שמהווה מנוע צמיחה משמעותי למשק, הרי שמרבית ענפי השירותים (לרבות שירותים עסקיים ופיננסיים, תחבורה ותקשורת, שירותי אוכל והארוחה ושירותים אישיים) ניזונים באופן ישיר או עקיף מהשגשוג שהפגין סקטור היצוא בשלב ההתאוששות מהמשבר.

להודעת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה:

http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201108056

אינדיקציות ראשוניות לתחילת השנה מצביעות על המשך התרחבות הפעילות הכלכלית במשק:

המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל מצביע על המשך הצמיחה במשק. המדד רשם עלייה של 0.4% בפברואר 2011, בהמשך לעלייה של 0.5% בינואר. מדובר בחודש 21 ברציפות בו המדד עולה, מאז יוני 2009. על פי בנק ישראל, עלייה זו מצביעה על המשך העלייה של הפעילות במשק.

להודעה המלאה: <http://www.bankisrael.gov.il/press/heb/110317/110317m.htm>

גידול בפדיון סך ענפי המשק: בינואר 2011 עלה פדיון סך ענפי המשק ב- 0.7% לעומת הרבע האחרון של 2010², זאת לאחר האצה בקצב הגידול (1.2%) ברבע האחרון של 2010 ולאחר גידול של 0.3% ברבע השלישי של 2010.

גידול בפדיון ענפי המסחר והשירותים: בינואר 2011 גדל פדיון ענפי המסחר והשירותים בשיעור יריאה של 1.8% לעומת הרבע האחרון של 2010². זאת בדומה לגידול ברבע האחרון של 0.9% ברבע השלישי של 2010.

להודעה המלאה: http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201129062

צמיחה מחודשת בפעילות התעשייתית: ראה ניתוח מורחב בפרק התעשייה (עמוד 10).

מדד מנהלי הרכש בישראל³ צנח במפתיע בחודש פברואר 2011 לרמה של 48 נקודות, כאשר מדד מתחת ל- 50 נקודות מצביע על נסיגה בפעילות. זאת לאחר רמה גבוהה ביותר, של 58.5, בחודש קודם. הנסיגה מגיעה לאחר שישה חודשים של התרחבות הפעילות. כלכלני בנק הפועלים מעריכים כי התוצאות הושפעו מעלייה מתמשכת במחירי חומרי הגלם והאנרגיה.

מנגד, האצה בקצב גיוסי ההון: בינואר – פברואר 2011 עלה ריאליית היקף גיוסי ההון⁴ שביצעו החברות הבורסאיות ב- 13% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, לאחר גידול של כ- 5% ברבע האחרון של 2010. היקף ההנפקות עמד בחודשיים הראשונים של השנה על 8.7 מיליארד ש"ח. במקביל, עלה מספר ההנפקות ב- 32% לעומת תקופה מקבילה אשתקד, לאחר גידול של כ- 22% ברבע האחרון של 2010.

בנוסף, חל גידול בהיקף רכישות הצרכנים הפרטיים בכרטיסי אשראי בתחילת השנה: בינואר – פברואר 2011 גדל ההיקף החודשי הממוצע של רכישות הצרכנים הפרטיים בכרטיסי אשראי² ב- 1.4%, לאחר גידול של 0.6% ברבע האחרון של 2010, וגידול של 3.1% ברבע השלישי.

להודעה המלאה: http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201129070

האצה בקצב גידול הכנסות המדינה ממיסים: בינואר 2011 גדלו הכנסות המדינה ממיסים בשיעור יריאה של 9.3% לעומת ינואר 2010 (בניכוי שינויי חקיקה והתאמות), זאת לאחר גידול של 1.5% בדצמבר 2010 ושל 1.1% בנובמבר. גידול זה, משקף עלייה חדה בהכנסות ממיסוי ישיר (10.8%) לצד גידול גם בהכנסות ממיסוי עקיף (9.1%). בינואר נצבר עודף בגביית המסים בסך של כ- 1 מיליארד ש"ח מעבר ליעד שנקבע בתקציב לשנת 2011.

³ המדד מפורסם אחת לחודש ע"י בנק הפועלים וארגון מנהלי הרכש והלוגיסטיקה בישראל.
⁴ אג"ח לא ממשלתי, מניות והמירים.

יציבות במוסר התשלומים במשק: על פי נתוני BDIcoface, בפברואר עמד ממוצע ימי פיגור התשלומים במשק (ימי אשראי בפועל בניכוי ימי אשראי בהסכמה) על 5 ימים, בדומה לינואר השנה ולעומת 6 ימי פיגור בדצמבר 2010.

מאזן תשלומים

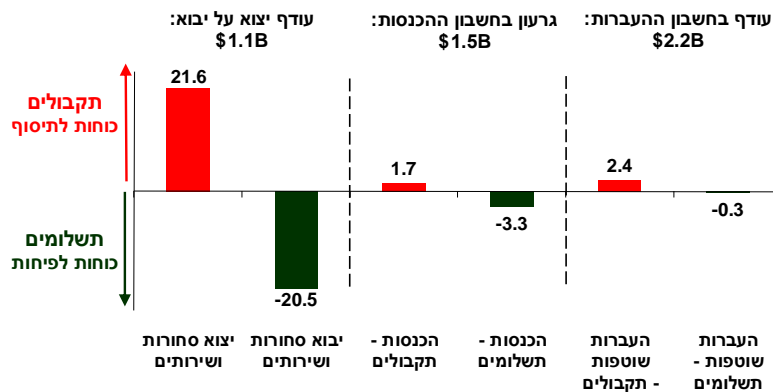
ברבע האחרון של 2010 נרשם עודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים בהיקף של 1.7 מיליארד דולר, שהם 3% תוצר (נתונים מקוריים). עודף זה, מצביע על כך שהיקף המט"ח הנכנס למדינה בעקבות תנועות ההון בחשבון השוטף גדול מהמט"ח שיצא מהמדינה החוצה, ובשל כך מהווה גורם התומך בייסוף בשערו של השקל.

העודף בחשבון
השוטף ממשיך
לתמוך בייסוף
השקל

השפעה נטו	תנועות נטו בחשבון השוטף רבע אחרון 2010, מיליארדי \$, נתונים מקוריים	
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	1.1	סחר סחורות ושירותים
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	2.6	<u>מזה: סחר שירותים</u>
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	-1.5	<u>מזה: סחר סחורות</u>
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	-1.9	<u>מזה: ללא אניות, מטוסים ויהלומים</u>
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	-1.5	הכנסות נטו
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	2.2	העברות שוטפות נטו
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	1.7	עודף בחשבון השוטף

התנועות בחשבון השוטף

רבע אחרון 2010, מיליארדי \$, נתונים מקוריים

העודף בחשבון השוטף בסוף 2010, נגזר מעודף בחשבון העברות השוטפות⁵ ובחשבון הסחר בשירותים, אשר קוזז בחלקו בשל גרעון בחשבון הסחר בסחורות ובחשבון ההכנסות.

בחינת **החשבון הפיננסי** מגלה כי, גידול חד נרשם בהשקעות תושבי חו"ל בישראל ברבע האחרון של 2010 (כ- 7.2 מיליארד דולר), על רקע עלייה בהשקעות בני"ע (4.4 מיליארד דולר), בהשקעות ישירות (2.4 מיליארד \$) ובהשקעות אחרות (450 מיליון \$). גידול זה היווה כוח לייסוף.

מנגד, גדלו השקעות תושבי ישראל בחו"ל ברבע האחרון של 2010 בהיקף ניכר, של 9.7 מיליארד \$, ובכך תמכו בפיחות בשערו של השקל. הגידול בהשקעות נגזר ברובו מגידול ביתרות מט"ח (5.1 מיליארד \$), לצד עלייה בהשקעות בני"ע בחו"ל (2.5 מיליארד \$), השקעות אחרות (1.6 מיליארד \$) ובהשקעות ישירות של ישראלים בחו"ל (550 מיליון \$).

כך, הסתכמו התנועות הפיננסיות נטו בכ- 2.4 מיליארד דולר, המשקפים יציאה נטו של מט"ח מישראל ולכן מהווים כוחות לפיחות.

⁵ חשבון העברות שוטפות נטו = העברות שוטפות בין תושבי ישראל לתושבי חו"ל שאינן כרוכות בהתחייבות של מקבל ההעברות. חשבון הכנסות נטו = תשלום על השקעות (ריבית, דיבידנדים ורווחים שלא חולקו) ותמורה לעבודה של תושבי חו"ל לתושבי ישראל בניכוי תשלומים של תושבי ישראל לתושבי חו"ל.

גידול חד
בהשקעות
תושבי חו"ל
בישראל

גידול ניכר גם
בהשקעות
תושבי ישראל
בחו"ל, בעיקר
על רקע רכישות
המט"ח של בנק
ישראל

החשבון הפיננסי
היווה גורם
התומך בפיחות
בשערו של
השקל

השפעה נטו	תנועות פיננסיות - נטו	
	רבע אחרון 2010, מיליארדי \$, נתונים מקוריים	
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	-1.9	השקעה ישירה
כניסת מט"ח = כוחות לייסוף	-1.9	השקעה בניירות ערך
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	1.1	השקעות אחרות ⁶
-	0.0	מכשירים פיננסיים נגזרים
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	5.1	יתרות מט"ח (רכישות בנק ישראל)
יציאת מט"ח = כוחות לפיחות	2.4	תנועות פיננסיות נטו - סך הכל

בסיכום הרבע האחרון של 2010, עולה כי סך הכוחות הבסיסיים, כפי שנגזרים מהחשבון השוטף של מאזן התשלומים, פעלו לכיוון של ייסוף. בדומה, פעלו גם סך ההשקעות הישירות ובני"ע (למעט אחרות) לכיוון של ייסוף.

כוחות אלו קוזזו ברובם הודות להתערבותו של בנק ישראל, אשר באה לידי ביטוי ברכישה המאסיבית של כ- 5.1 מיליארד \$ ברבעון האחרון של 2010.

להודעה המלאה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה:

http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201109052

⁶ כל יתר העסקאות הפיננסיות שלא נרשמו כהשקעות ישירות, השקעות בני"ע או יתרות מט"ח, לרבות: הלוואות, מזומנים ופיקדונות, אשראי מסחרי בינלאומי, נכסים או התחייבויות אחרים.